

“నం ఘనం చాక్ష- 3”

అంత దేశమునకు చివరిగా రావలసి
అనే కుగ్రామం ఒకటి కలదు.
పూర్వం ప్రఖ్యాతిచెందిన పట్టణాలలో ఒక
దేశము చారిత్రాత్మకాచారము లున్నవని
ఆచారప్రజ లుటారు. నిజమేమైనా నేను
మాత్రం పట్టణారనియే చెప్పనలెను. అయి
తే ఒకవిశేషం. ఈ ప్రపంచంలో మానవుని
జీవితయాత్ర సుఖంగా జరగటానికి ఎన్ని
సౌకర్యములు కావలెనో అన్నీ ఆచారాలి
ఉన్నవి. పైన వర్ణాశ్రమధర్మం చక్కగా
పాటిస్తారు. పరస్పరహక్కు స్వాతంత్ర్యముల
కు నిరోధము కలుగకుండా స్వీకరపోషణ
జరుగునట్లును, ప్రజాసౌఖ్యం పెంపొందేటట్లును
ఎవరిన్నితవిధులను వారు చేస్తూఉంటారు. ఇ
ట్లావ్యక్తిసంతుష్టి చేకూర్చేట్లు ఎవరిమట్టుకు
వారు సరస్తిస్తూఉన్నా, బహిష్కరపంచానికి
వారికి ఏవిధమైన సంబంధము లేదు.

రాష్ట్రపతిలో బ్రహ్మయ్యగారిని ఒక నియోగిగృహాను కలడు. ఆపూరిలో తాకిక వ్యాపారా లేవివచ్చినా బ్రహ్మయ్యగారి సల ఈ లేనిదే ఎవ్వరు ఏమనియు చేసేవాడుక లేదు. ఆపూరికి ఆయన కరణు కాదు. గాని కరణుకంబెకూడా బ్రహ్మయ్యగారికే ప్రితి

శక్తి మొక్కన. చాలాలోజులనకు, నా
అయనకు సంతానం లేదు. ఆకారణం
పుణ్యశ్రీ దర్శనార్థం అంధదేవాలయం
చేసారు. ఏకారణం చేతనైతే నేను యా
చేసిన నిర్ణయం దాటకుండానే బ్రహ్మ
గారికి పుత్రసంతానం కలిగింది. కుర్చునా
అప్పలనరసింహం అని నామకరణం చేసి
లేకలేక పుట్టినవాడు గనుక కొడుకుని
గారాబంగాను ఏయేయేట శాస్త్రసమ్మత
యేయేకార్యములు చేయవలెనో అవన్ని
జరుపుచు పెంచుచున్నారు. అప్పలనరసిం
మునకు శైశవం దాటింది. ఐదవయేట
గా ఐదవనెల ఐదవసోజున అక్షరాభ్యాసం
చేసారు. దైవకటాక్షంవల్ల ప్రసాదింపబడి
వానికి విద్య కేమిలోటుగనకను? సహజ
లందరికంటె వేయి రెట్లు ఎక్కువ తెలివితే
ఉండి శ్రద్ధాభక్తులతో విద్యనభ్యసిస్తున్నాడని
పండ్లెండ్రెం చేళ్ళ వచ్చేసరికి ఆపూరిలో ఉన్న
చదువు పూర్తి అయిపోవటం చేత ఇంటికి
కూర్చోనవలసిన అవస్థ వచ్చింది. అటువంటి
కుశాగ్రబుద్ధిని సోమరిగా ఉంచటం బ్రహ్మ
య్యగారికి ఇష్టం లేదు. ఏదైనా ఉన్నతవిద్య
ఉన్న వట్టునికి పంపుదామంటే కొడుకునిని

శ్రీమంతులు]

టు కష్టం. ముఖ విషయం గురించి
 విన్నవించారు. ఎందుకంటే అక్కడ
 రబున్నప్పటికీ వాటిని పైకి పో
 లంగా వున్నాయి. ఇవి విషయం
 పైకి వచ్చినందు అన్ని వరసా
 వివరాలు కలిపి విన్నవించి విషయ
 గురించి తెలుసుకోవడాను సాగులు బ్ర
 మ్యుగాలో అన్నాను. అందుచేత విషయ
 గురించి పిలువను మామేఖరంగారి
 వాళ్ళలో కుటుంబానికి వీలుండటం
 కుటుంబాన్ని దిగులుండని బ్ర
 మ్యుగా రనుకున్నాను.

అనాటిరాత్రి భాజనానంతరం బ్రహ్మ
సాగారు ఈనగరమిం దార్చ రంగమ్మగారితో
సాన్నారు. అనంతే ఆడది, పైగా కొడుకును
జిది ఉండటం ఏమిటో ఇదివరకు ఎరుగదు.

“చగ్గమన్న ఆత్మలను పంపించును పిదపొక కుచ్చుకొని అతని తలను
దువ్వుచు బాధింపఁజేయు చూడఁతే | బహుమ్యుఁగారి నె ప్ప చూచిందే!

అందుచేత బ్రహ్మయ్యగారిమాట వివగాలే
కావచ్చును. అలాంటి పుట్టుకున్నావా
ల్ని పైకిచెప్పిన నోరు కాదు. కాని
భాష్యమానము అవి పైకి బ్రహ్మయ్యగారి వచ్చి
నవి. దగ్గరనున్న అప్పలనరసింహమును పది
తొక్కి ఈమహాకవి అతనిరొను మర్చి నిజాని
గోలుపుమాపులతో బ్రహ్మయ్యగారి పైపు
చూచింది. అందుకును గుండె నీచైంది. కాని
బ్రహ్మయ్యగారు ధైర్యుని తేస్తున్నాని విద్య
లేని పురుషును న్యర్థమని విజయనగరంలో
సోమశేఖరరావు పిల్లివాణ్ణి తమకు అమాదా
మిక్కువగా చూస్తారని, విద్యానంతరం అప్పల
నరసింహమునకు ఏ లాభమునరెంటో లేక
పోతే జడ్జియో అవుననిచెప్పి భార్యను బిప్పి
చారు.

శ్రీకృష్ణుడు త్రయోదశినాడు అప్పల నది
 సీహం ప్రయాణం. ఆనాటికి రంగ
 మృగారు కొమరుకు ఇష్టమైన పిడి
 నాటలు చేసి అతను పట్టుకొని వెళ్ళి
 లకు ఒక తాబాకుబట్టలో వేసి
 కట్టింది. శుభ్రంగా తలంటి స్నానం
 చేయించి ఇష్టాన్నతృప్తిని చేసి వె
 య్యేళ్ళ ఆయుస్సు ఉండునట్లు యా.
 ప., బి.ఎల్., సాను అవునట్లు దీని
 చింది. బ్రహ్మయ్యగారు కొడుకు
 బంటిగా ఉండవలెతున్నాడు కనుక
 గురువులయెడల, పెద్దలయెడల అం
 దులో ముఖ్యంగా సోమశేఖరం
 గారియెడల మర్యాదతో మెలక
 వలయు నని, శ్రద్ధాభక్తులతో
 ని తలను
 దించి." సాకములను చదువు కొనుచు

జబ్బను అనవసరంగా పెట్టించక, అవసరమైనవానికి లోటుచేయక వాడుకొనవలెనని యు.మొదలైన హిందూలను బోధించి, అలాడే విషయనగరం ప్రాంతాన్ని సుబ్బన ధాన్యగారితో అప్పలనరసింహమును పంపేశారు.

మర్నాడు ఉదయం 6 గంటలకు అప్పల నరసింహం సోమశేఖరునియొక్క వెళ్ళాడు. అతన్ని చూడటంతోనే సంతోషంతో సోమ శేఖరంగారు ఎదురుగావచ్చి గంటిలోకి తీసుకు వెళ్ళారు. సోమశేఖరం భార్యకూడా అప్పల నరసింహమును అడుక్కువంతో ఆహ్వానించింది. వారిద్దరికంటే వారికూతురు సుశీలను అప్పలనరసింహమును చూడటంతోనే అమితానందం కలిగింది. అన్నదమ్ములుగాని అక్క చెల్లెళ్లుగాని లేకపోవడంతో బంటరిగా ఉంటున్న సుశీలకు అప్పలనరసింహం యెడల స్నేహభావం కలిగింది. అప్పటికి సుశీలకు

"చదువులో తనకు తెలియని.....అప్పలనరసింహం చూడండి"

మును 7-వ తరగతిలో చేర్పించారు. కొద్దిరోజులకే ఉపాధ్యాయులకు ఇతని తెలివితేటలు చూసి అభిప్రాయం వదిలి, ఇతనిని క్లాసుకు మూడురుగా పంపారు. ఇతనిలో ఎక్కువ మొదటిమార్కు అతనికి వచ్చి యుండేది. ఉపాధ్యాయులు అప్పలనరసింహం తెలివితేటలన్ని సోమశేఖరంగారితో గిన్నాయుండేవారు. సుశీల అదివిని చూస్తే హేళిచేసి దొరికినందుకు మరీ సంతోషించేది. చదువులో తనకు తెలియని ప్రతివిషయమును అప్పలనరసింహమును అడిగి గ్రహించేది. అతని తెలివితేటలకు అప్పలనరసింహం

పాఠశాలను విడిచి ఇంటను వుండి సుశీలా అప్పలనరసింహము లిద్దరు ఎక్కువ ఒకచోట ఉండేవారు. సోమశేఖరంగారు, భార్య వీరి పాత్రులూ చూచి సంతోషించుచు ఉండేవారు.

రోజులు జరిగిన కొద్దీ వీరి స్నేహము వృద్ధి చెందుచు న్నది. సుశీల అప్పల నరసింహమును విడిచిపెట్టుట లేదు. వారిద్దరు మాట్లాడుకొనుచు ఉండగా ఎవరైనా వీరినైవారిమీద

శ్రీల కొనచేసేది. అప్పలనరసింహము సెలవులకు వెళ్ళుటకు ఒక్కొక్కరిని యింటికి వెళ్ళుటకు ఒక్కొక్కరిని ఆతనితో రాష్ట్రం వెళ్ళుటకు పంపిస్తూ వున్నాడు. ఒక పిచ్చిత్తి అప్పలనరసింహమును పిలిచింది. అప్పలనరసింహమునకు కూడా అలాగే పిలిచింది. అప్పలనరసింహమునకు కూడా అలాగే పిలిచింది.

అప్పలనరసింహము సోమశేఖరం గారి యింటికి వచ్చి మూడునెలలరమ్ములు దాటింది. ఆకాలంలో సుశీల అప్పలనరసింహమునకు మొదట అంబులించి అవ్యాజస్నేహ భావం క్రొత్తరూపం దాల్చింది. సుశీల కిక్కుడు 13 సంవత్సరములు. అప్పలనరసింహమునకు 15 ఏళ్లు దాటిపోయింది. వయసుతో పాటు సంబంధ వైఖరికూడ మార్పుచెందింది. అనగా ఇద్దరి కిది మిథునభావము ప్రభుత్వం కాదు. మొదట నిరాకారమై ప్రథమశ్రేణి రసముననే వింత చాటివుని చెట్టువలె కిలకిలీనమైతే ఇప్పుడు ప్రేమక్రింద మారింది. ఈమార్పుతో పూర్వపు పరిణతికొంత తగ్గింది. అవయవసౌభాగ్యం గలపిల్ల పెండ్లియూపించినతరువాత, బాలుడైనను సుందరాకావడైన పెరవానిదగ్గర చదువుగా మనసులుకు వింతలు నవాడమే. వెనుకటివలె చదువునే పట్టించుకొని అప్పలనరసింహం దగ్గరకు రావటం మానేసింది. కారణం అతనకూడా గ్రహించి సుశీలతో తరుచుగా మాట్లాడటం లేదు. అతనికి మాత్రం మాట్లాడటం తక్కువ కాదని పట్టినమ్మకం వుంది. కాని లోకానికి తెలిచి ఎదురించవలెనందో అని భయపడుచున్న సుశీలకు నొప్పి కలగచేసినవా

డప్రతాపమో అన్నసందేహంచేత తాను కూడా ముక్తమగుటకు ఉంటాను.

ఇలా కొన్నాళ్లు గడిచింది. మూడేళ్లు ఎక్కువ. విదనకుండా వుండని కారణంచేత అప్పలనరసింహమునకు సుశీల దూరంగా వుండటం కష్టంగా వుంది. ఎప్పుడో ఒకసారి ఆమెను కలుసుకొని తనమనసులో ఏర్పడి ఏర్పడకుండా ఉన్న భావాల్ని ఆమెతో చెప్పవలెనని అరిచి ఆ ఆమెకుగా వుంది. ఒకనాడు సోమశేఖరంగారు భార్య ఆహ్వానించి వారిచుట్టూ లెవరో పంపారంటే పరామర్శ చేయించి వెళ్ళారు. సుశీల ఇంట్లోనే ఉన్నది. ఆరోజున అప్పలనరసింహం కాలేజీనుంచి ఒకగంట ముందు వచ్చాడు. దొడ్లోకి వచ్చి చెట్టుక్రింద కాయలుకోస్తూ సుశీల నిలచు న్నది. ఇంట్లో ఆమెతల్లిదండ్రులు లేనట్లు కనిపెట్టి అప్పలనరసింహం దొడ్లోకి వెళ్ళాడు. అప్పటిలో అతన్ని చూడగానే ఆమె కేమి అస్థితిలో అతన్ని చూడగానే ఆమె కేమి అస్థితిలో అటునిటు బెదిరిబెదిరి చూచింది. ఆమెకుగారు కనిపెట్టి "నేను పూర్వపు అప్పలనరసింహమునే" అన్నాడు. ఆమాట విని సుశీల తలవంచుకొని లోపల నవ్వునుంది. అప్పలనరసింహము కడుపులో ఉన్నది చెప్పే ద్దామన్న ఊహతోనే ఎచ్చాడు; గాని, ఆమె ను నిమిషించేటప్పటికి నోట మాట రాలేదు. ఇద్దరు ముగ్ధులై కి నిమిషా లున్నారు. ఎలాగైనా మగవాడుగనక అప్పలనరసింహం వైద్యం చేసి "సుశీలా! నీలో మార్పుకు కారణం నాకు బోధపడలేదునుమా" అన్నాడు.

అమె కొంచెమునుకొని "భోగభోగ" వనుకొని కాకంబు కేసుగా చెప్పకపోతే కాదు. భోగభోగ ఇదేవన్నా లెఖలప్రాజ్ఞమును పొందినది. అన్నది.

వెనుకటిభోగలో మార్గముతోన్న నుకు సంతోషించి "ఈమధ్య నాకు మాట మాటికూ బాగా వచ్చింది. మొన్న పరీక్షలో 50 మార్కులుకూడా వచ్చాయి. ఇంతకు నే చెప్పబోయే దేవిటంటే నాకు భోగభోగ విషయం లెఖలప్రాజ్ఞము కాదని అనలు విషయమును వ్యంగ్యముగా సూచించాడు.

తను వేళాకోళమునకు అన్నదానిని అప్పలనరసింహం తప్పుగా అర్థముచేసుకొన్నాడని నరసింహం తన వాడవుటయేకాకుండా వారి

"వీరభూ! అయితే ఇంతా సిగ్గు ఎంత!"

మార్గమునము

వారికి అర్థమవుతున్నది. అప్పలనరసింహమునకు యింటికి వెళదామన్న కుమారులూ ఉన్నట్లు కనుపించదు. ఒకటికంటే అది తీవ్రంగా అబోదించాడు. భోగభోగ వాస్తవం తల్లి తాలూకాలో గుర్తించగా ప్రవేశించమని చంపుతా. అందుచేతనంతలోనే ఉద్యోగంలో ప్రవేశించి ఉద్యోగాన్ని చంపుకొని దాస్య వృత్తి నడపించినానికి అతనికి ఇష్టంలేదు. ఇంతకును భోగభోగ క్రికటి కింది; సుకీలను విడిచి అజన్మాంతం ఏకాకిగా ఉండవలసి వుంటుంది.

అప్పలనరసింహమునకు తండ్రి చేసిన ఏర్పాటు లేమి కుదించలేదు. కాని ఎదురు చెప్పటానికి ధైర్యం చాలిందికాదు. హాస్టలు లోనే కాలం వెళ్లబోతున్నాడు. సోమశేఖరం గారియిల్లు వదలినాడన్నమాటకాని సుకీలను మరువలేదు.

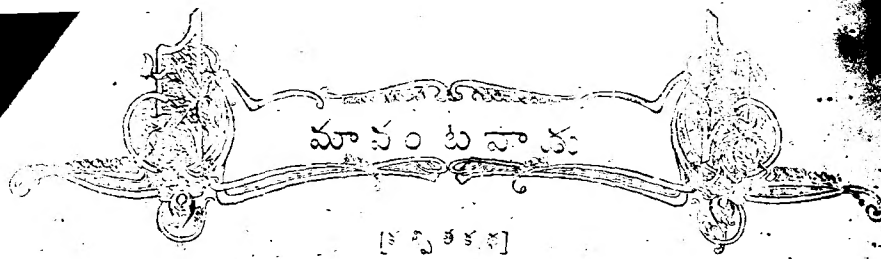
అప్పలనరసింహము సరిగా 20 సంవత్సరాలు వచ్చేసరికి బి. యే. పరీక్షకు వెళ్లాడు. వేసంగి సెలవులు యిచ్చారు. హాస్టలునుంచి పిల్లలందరు ఎవరియిల్లకు వారు పోవటానికి ప్రయత్నాలు చేసుకుంటున్నారు. కాని

అప్పలనరసింహమునకు యింటికి వెళదామన్న కుమారులూ ఉన్నట్లు కనుపించదు. ఒకటికంటే అది తీవ్రంగా అబోదించాడు. భోగభోగ వాస్తవం తల్లి తాలూకాలో గుర్తించగా ప్రవేశించమని చంపుతా. అందుచేతనంతలోనే ఉద్యోగంలో ప్రవేశించి ఉద్యోగాన్ని చంపుకొని దాస్య వృత్తి నడపించినానికి అతనికి ఇష్టంలేదు. ఇంతకును భోగభోగ క్రికటి కింది; సుకీలను విడిచి అజన్మాంతం ఏకాకిగా ఉండవలసి వుంటుంది.

మనరాకు ఉదయం సోమశేఖరంగారిని కలిగి అబోదించాడు. కాని ఆయన రెండు మూడేళ్లలో కొంతమార్పు చెందాడు. సుకీలను అప్పలనరసింహమునకు ఇవ్వనట్లును వేదేనంబుధము కుదిరినట్లును నిర్మాహమాటముగా చెప్పాడు. అక్కడ అతను ఒక్క నిమిషం మెనను ఆగక దారిలో సింహద్వారము దగ్గరనున్న సుకీలతో రహస్యముగ ఏమో మాట్లాడి తనవసతికి చేరుకున్నాడు. ఆరోజుననే బ్రహ్మయ్యగారికి తనయభిప్రాయములను వెల్లెచుచు ఉత్తరమును వ్రాసాడు.

బ్రహ్మయ్యగారు రంగమ్మగారు సెలవులకు కొడుకు యింటికి వస్తాడని ఉద్విగ్ధులగుచున్నారు. బి. యే., చదువుకున్న కొడుకు కుడిభజులగున ఉంటాడని బ్రహ్మయ్యగారు అమితానందం పడుతున్నాడు. ఊర్లోవాళ్లు కూడా రంగమ్మగారి అబ్బాయి అప్పలనరసింహం బి. యే., పరీక్షకు వెళ్లాడని విని వారి ఊర్లో ఒకడైనా ఇంగ్లీషుచదువులో వెడదా

మావంటవాడు

[ప్రతిపక్ష]

కొప్పటి నారాయణమూర్తి గారు, బి.ఏ., యల్.టి. [సాహితీ సమితి]

నానా నాభార్యకూ అభిప్రాయ భేదం కలిగే విషయాలలోకల్లా వంట ప్రాప్త్యాన్ని కుదర్చడం అనేది ముఖ్యమైనదని చెప్పక తప్పదు. ప్రతినందనములోనూ ఏకాభిప్రాయము కలిగివుంటే భార్యభర్తలకు సంసారమంటే కొంతకాలానికి మొహం మొత్తుతుంది; తీపివస్తువులు అట్టే తినలేక పోవడమే దీనికి తార్కాణము. స్వార్థవశముచేత ఈ రహస్యాన్ని కనిపెట్టిన వాడనవడంచేత నాకేమీ తోచనప్పుడు 'వంటవాడు దొరికితే మహాబాగావుండిపోను' ఇత్యాదివాక్యమొకటి నాభార్య చెవిని పడేలాగు అనేసి యేమీ యెఱుగనట్లు పడకకుర్చీలో పెడమొహం పెట్టుకొని రాబోవు ఉపన్యాసమునకు సిద్ధపడివుండేవాణ్ని. క్లబ్బులో బ్రిడ్జి ఆటకంటే వంటవాని యావశ్యకతనుగూర్చిన యుపన్యాసము ఆనందదాయకంగా వుండేది. ఇంకచేతనే క్లబ్బులో సభ్యత్వానికి కూడా రాజనామా యిచ్చివేసినాను; సాఖ్యమును అభివృద్ధి చేసుకొన్నాను.

మొన్న కొండపల్లి కేంపు(Camp)లో వుండగా ఒకరోజున నాభార్య తలనొప్పి చేత మూలుగుతూ పడుకున్నది. అప్పుడే పగలు పడిగంటలయింది. స్వహస్తపాకం చేసుకొన

వలసివచ్చింది. పొయ్యి మంటపెట్టెవానికి పుల్లలకోసం తేస్తూ, "వంటవాడువుంటే అవస్థ పట్టకపోవగదా!" అనుకున్నాను.

"ఇట్లు చెవికట్టుకు పోరినా మీరు విన్నారా?" అంది.

"వినలే? మొన్ననే కాదూ నెల్లూరులోని నాన్నేహితునిపేర వంటవాణ్ని పంపి వ్రాస్తా! నీకు చూపించే ప్రతీకారం పొట్టు పంపించానా!"

"ఆ, ప్రపంచంలోకల్లా మీ కాన్నేహితుడు దొరికాడు. ఎన్ని ప్రతీకారాలు రాసినా లెక్కపెట్టకు!"

"లెక్కపెట్టకకాదు. అట్టే అవసరం లేదుగదా అని నేనే గట్టిగా పంపమని వ్రాయలేదు."

"అవసర మేమిటి యిలాంటి వాటిని మన పొరుగుంటి దివాణ గారింట్లో యేమంటే అవసరమునకు వంటబ్రాహ్మణ్ణి, వంటలక్కని కూడా పెట్టుకున్నారు. వా రింట్లో జనం చూస్తే మొగుడు పెళ్లొము వెరసి యిద్దరు ఇంకా ఆయనకు కాఫీ ఫలహారాలు అవసరమే లేదు. మీకు తోచకపోతే యెవరినయినా

హాగ్గరిమోసము] అడగండి మనయింట్లో వని యెక్కువో దివాణ గారింట్లో కనియ్యోచ్చా!"

"వనిసివుంటే పనివుండరా యేమిటి గాని, స్వభాగా డబ్బు తిగుపేసుకోవడం నావృత్తి కాదు."

"ఇలా కూడబెట్టే కాపురం ఇంతమట్టుకా తేచ్చారు. ఉన్నవాళ్లు తిని చచ్చారా? లేనివాళ్లు పస్తుండి చచ్చారా? ఏదీ లేదు. భగవంతుడు ఏమి రాతేలో అది జరుగక మానదు. ప్రాప్తం లేకపోతే వంటినిండా వేసి తైను రాసుకొని సముద్రపు వొడ్డున దొర్లినా గానీ ఒక్క రేణువైనా అంటుకోదు. మీరెంత తెన్నె ఎందుకు? సాహేబున ఎంతజీతమైనా బూబుకు కుట్టుపోగులే!"

"నాన్నా! తమ్ముడికి పోగులు ఇవేళ తెల్తానన్నావు, తేలేదేం?" అన్నది మాచిట్టి.

"పోగులు లేవు పొగ్గులూ లేవు, కాస్తేపు పూరుకుందూ" అన్నాను.

"పోగులు లేకపోతే కుంపటిలో పప్పు ఎలా వండుతావు?"

"నువ్వు కాస్తేపు నోరుమూసుకుందూ బతుకుతాను." అని విసుగుకుంటూ గావంచా నడుముకు గట్టిగా దిగించ బోతువుండగా 'ఆ మూలసాధంబునుండి' అరున్నోక్క-రాగం తగ్గుసాయాని వివిధసంగతులతో ఆలాపన వివరణింది. నాగుండెలో రాయినడింది. దీనికి తోడు మాచిట్టి, 'అమ్మని ఎందుకు ఏడిపించావయ్యా?' అంటూ చేతనున్న తిరువతి చంద నపు బొమ్మతో మోకాలి చిప్పవీడ ఒక్కటి

పెట్టింది. ప్రాణాలు పడటాయి. నే మీద చతికిల బడిపోయాను. ప్రాణం మళ్లీ చేతుకున్న తరువాత కుంకుంటూ వీసెగుమ్మంలోకి వెళ్లి ఎదురుగావున్న పీడిలకొట్టవాణ్ని కీచినాను. అతను రాగానే రెండుముక్కలు ఒక కాసి తమిళావ రాసి 'ఈతలిగ్రాము అర్జంటుగా పట్టకెళ్లి పైలు ప్లేషనులో యిచ్చిరా' అన్నాను.

"తలిగ్రామెవరికి?" అంది ఒక గడ్డక కుంతము.

"నెల్లూరుకే!"

"ఎందుకు?"

"ఎందుకింక? వంటవాడికే! సాయంలానికి జవాబువస్తుంది చూడు!"

"మీకున్న తొందర అనతలవారికి వుంటుందా యేమిటి?"

"జవాబుకు కూడా డబ్బు కట్టశాను."

"అయితే జవాబు వస్తుండి, వంటవాడు లేడని" అంటూ లేచి చేతున్న హోలులోకి వచ్చింది నాభార్య.

"అక్కడ లేకపోతే రేపు బెజవాడ వెళ్లి ఎవరినో ఒకరిని కుదిర్చి వెంటబెట్టుకు వస్తాను చూసుకో!"

"ఆ! అన్నీ నిజమే!" అంటూ పంటయింట్లోకి వెంటనే పొయ్యి రాజవేస్తూంది.

చెయ్యి కాల్చుకోడం తప్పిందనే సంతోషంతో నేనూ పొయ్యివద్దకు వెళ్లి పాక విశాన కార్యక్రమములో ఉచితకీర్తిని పాల్గొన్నాను.

అప్పటినుంచి అలికిడియినపుడల్లా, స్వప్నకలనపుడల్లా, తేరుచీ అయినపుడల్లా ఒకసారి విశ్రాంతి పుట్టి ఆలొకోసం ఎదురు చూసేది నాభార్య. అప్పుడు సాయంత్రం 4 గంటలవేళ జవాబు వచ్చింది నేను ఆలొగ్రాం విప్పి చూస్తూవుండగా "నేను చెప్పినట్లేవచ్చిందా జవాబు?" అని అన్నడే వేళకోసం ప్రారంభించింది.

"కాదు. ఇవాళ బయలుదేరి వస్తాడట, వంటవాడు."

"నిజంగా?"

"నిజంగా కాకపోతే అబద్ధంగా అనుకున్నావా యేమిటి?"

"అయితే యిక్కడ కెప్పుడు వస్తాను?"

"పొద్దుటి బండిలో వస్తాను."

"ఆరుగంటల బండిలోనా?"

"ఊ!"

"ఊ! యేమిటి? సమంగా సమాధానము చెప్పలేరా? నేనే చెప్పినా, యెప్పుడూ విసుకే మీకు" అని ఛెట్టిన కలహారంగము నుండి నిష్క్రమించెను.

ఆరాత్రి నిద్రలో యెట్టెటో గడిచి పోయింది. మరునాడు ఉదయం ఆరుగంటలకు పూర్వమే కాఫీ అయినదని నాభార్య నన్ను లేపినది. కాఫీ త్రాగి రైలుస్టేషను కేసి చూస్తూ కూచున్నాము. చూడగా చూడగా రైలు వచ్చింది. చాలామంది జనం దిగారు. రైలు వెళ్లి పోయింది. ఎవ్వరూ మాబనవద్దకు రాలేదు. నాభార్య మొగమున ఆశాభంగము

స్వప్నకలనపుడల్లా. వంటవాడు రాకపోవుట కేమికాని ముందూ యని యోచిస్తున్నాము. రమామం కొమ్మడిగంటల అయిది ఇంక ఆరోజు వంటవాడు రాకని నా నిశ్చితాభిప్రాయమును సూచించాను. నాభార్య నిట్టూర్పుతో "చాలా ప్రత్యుత్తర మిచ్చింది. దొండకాయ కేసుకై నేగాని భోజనం చెయ్యని మాచెట్టి తీర్చుకూ ప్రకటించింది. అట్టి సుకు పెండలకడకే వెళ్లవలసి యున్నప్పటికిని త్వరగా వంటచెయ్యమని చెప్పడానికి నాకు నోరువచ్చిందికాదు."

ఇట్టి క్లిష్టస్థితులలో మా కుటుంబము లోని యానన్యంపై వెనగులాడుకొనుచుండగా ఆ గ్రామపురం నుండి సుమారు ఒకమనిషి మమ్మల్ని సమీపించి.

"ఈయిల్లు ఎవరిది?" అని ప్రశ్నించాడు.

"మాడే" అన్నాను. పరధ్యాన్నంగా.

ఈజవాబువలన తనదవితపు సమస్య పరిష్కరింపబడినట్టుగా నిశ్చరమైన మందహాసముతో "అలాగటండీ" అంటూ నా ప్రక్కను ఛైతా యించాడు. దక్షాలో తారతమ్యము గమనించుకుండా నావరసను చేరిన యీ మానవుణ్ణి కొంచెము చూడవలసివచ్చింది. తీరా చూస్తుండగా, అట్టివడవంత కడుపు, కుంభకోణం చెంబంత ముఖం, ముఖానికి సరిపడిన నోరు, చెవులకు ఇత్తడివో బంగారపువో పోగులు, మోకాళ్లకు జానెమపై కెగసియున్న గావంచా. ఇవి నాకు నవ్వుపట్టించాయి.

"ఎవరయ్యా నవ్వు."

"నాచేరు సర్వయ్య."

"అయితే బ్రాహ్మణేనా?"

"బ్రాహ్మణేనాని?... .."

"అనుమానిస్తావే? నీవాలకు చూస్తే దేవో నేరస్తుడవులాగ కనిపిస్తున్నావు." అని జెవరించాను.

"కాదుండీ, నేను వక్రీణామి. ఒక రెంట్లో పంటచేసేవాణ్ణి. ఆరునెలలు అక్కడ పని చేసినతరువాత వాళ్లు బ్రాహ్మణులు కారని తెలిసింది. .... అయితే మొన్న నెల్లూరులో ఒక వృద్ధవిరతువు ప్రాయశ్చిత్తం చేయించుకుంటూవుండగా నేను కూడా సానం చేసి తడిగావంచా కట్టుకుని ఆవిడ ప్రక్కను కూర్చుని 'మమం' అనుకొన్నాను లేండి. అంచేత ఇప్పుడు నేను బ్రాహ్మణ్ణి అనే భావించుకొనవచ్చును."

ఈ గ్రంథం విశేషానికి మా స్నేహితుడు పంపిన వంటబ్రాహ్మణు ఇతడేమోయని అనుమానము, భయము, అశ్చర్యము ఇంకా యేవేవో కలిగి నామనస్సులో దొమ్ములాడుచున్నాయి. మరికొంత ప్రసంగములో నాయన మానము నిజమే అని స్పష్టపడింది. ఉదయం 6 గంటలరైలుదిగి మొగం కడుక్కోడానికి ఉత్తరేశిపుల్ల కోసం స్టాండ్ కి వెళ్లి తిరిగి అప్పటికి మాయిల్లు చేరుకున్నాడట. ఉత్తరేశిపుల్ల, లేకపోతే, ఉత్తరేశిలు-వీటితో నేగాని ఆయన మొగం కడుక్కోవట.

ఇలాంటి బ్రాహ్మణ్ణి చేర్చడం నాకాటే యిష్టంలేక అనుమానిస్తూ వుండగా తాను

చిన్నప్పుడు కొన్ని కావ్యాలులో కొన్ని ప్లాకాలు చదివినట్లున్నా తరువాత పగటిచేషగాం ప్రలో ప్రేమము వేసేవాడనినై, ఒకటి రెండుసార్లు భావములో భావవేషానికి కూడా ప్రయత్నించేసినట్లున్నా చెప్పుకు వచ్చాడు. ఇతర వాలకుంచూస్తే నాకు భయం వేసింది. కొంచెపు వెట్టికొన్న తద్వినంగా భావించి నే నెవరో తెలియపరచి వేగంగా మడికట్టుకుని బయటెయ్యమని చెప్పి లోపలకు తీసుకువెళ్లి "జయన్నే నెల్లూరు మిత్రుడు పంపిస్తా" అని నాభార్యకు యధావిధిగా తెలియపరచాను. ఉత్తరేశి నాభార్య తిరిగిచూసి తా నాశించిన సౌఖ్యమునకు ప్రారంభదశ ప్రాప్తి చినదని సంకోచిస్తూ నుటింటి తలుపుగొల్లెం వేసి హాలులోవచ్చి బల్లమీదనున్న పూలు వుండ, పూలునుట్టేనూదులు చేతను ధించి మందహాసముతో నాకేసి చూసింది. వంట వాడు వచ్చాడని నాభార్య సంకోచమునకు తృప్తిపొందనా? అపాశ్రుడైనవంటవాడుదొరికి నందుకు విచారించనా? ఇదంతా ఒక కథకు సరిపోయే మేటరు (Matter) అవుతుందని మాత్రము చెప్పించాను.

మొయితే నే ఆ పూట సర్వయ్య శాస్త్రీ మంటచే పుణ్యంకట్టుకున్నాడు. నాకూ నాభార్యకూ ఒక్కసారేవడ్డించాడు. నాభార్య ఉత్తరపుక్రారం కాబోలు ప్రథమ అధ్యాయం ఉపక్రమించాను.

"ఏమయ్యా! పప్పులో ఉప్పు వెయ్య లేదో?"

"కూరలో చూడండి"

“కూర ఆరగించాను స్వల్పంగా,
 “ఇది చప్పగా చేయవలసిందే?”
 “పులుసు కొంచెము పెంచుకోండి”

పులుసు నాలుకకు రాదునుకేటప్పటికి
 నాలిక చిల్లడిపోయింది, కళ్ళులు పిట్ట వచ్చా
 యి, గబగబ చెంబులు నీళ్ళు గొంతుకలో
 దిమ్మరించాను. పొలమారిడి, ఊడిరి నలి
 పిడికాడు. నాభార్య అన్నం వవలిపెట్టి
 తేదించి; మాచిట్టి ఏడుపు సానుచింది.

మావంటవాడు నవ్వుతూ, “నేను చెప్ప
 లేదూ! ఒకదాల్లో ఉప్పో కారమో తక్కువ
 యితే ను రెండులోనో అవి కొంచెం జాప్తిగా
 వుంటాయని” అని మరికాస్త పులుసు వడ్డిం
 చాడు. ఆత్మారాముడు ఏకగ్రీవంగా, చేసిన
 నాల్గుపదార్థాలు సరియైన భాగాలుగా మిశ్ర
 మంచేసి ఉండ్రాళ్లవలె ముద్దులుచేసి కళ్ళు
 మూసుకొని ఒక్కొక్కటి కళ్ళంమీద గొంతు
 కలో బారవిడిచాను. మాచిట్టి కేవలం మజ్జగ
 లోనే కడుపునిండా పట్టించింది. నాభార్య
 మాత్రం దొంగని తేలుకుట్టిపట్టు మాట్లాడ
 కుండా కొంతవరకు గుట్టుగా విస్తరి చెయ్యట
 పనిచేసింది.

‘మేన్ మేన్’ మని అడస్తూ అన్నడే
 వచ్చిన బిల్లికి కాస్త అన్నం వేస్తామని మా
 చిట్టి వంటవాణ్ణి కొంచెం అన్నంపెట్టమని.

“ఇంక అన్నంలేదు” అన్నాడు చల్లగా.

ఆరికపరిశితుల ననుసరించి అన్నం లే
 దన్నాడేమో యని, “కాస్తపెట్టు, మునిగి
 పోలేదు” అని నేను హెచ్చరించాను. ఒట్టి

అన్నం తప్పేలా చెప్పి నాయెదుట వడ్డి
 చేసేపులు చెల్లించి: వ్యాపించునట్లు ముం
 జోనం నామించాడు. నేను తీడుగంగా అతని
 కేసి చూశాను.

“వియ్యం కొద్దిగా వున్నాను, నేటికి
 చాల్తామో చాలానో అని కొంచెంగా పేట్టా
 ను” అని తనవర్తనను వైపుణ్యమంతా సమ
 క్షించుకొనికట్లు భావించి పొట్టమీద రెండు
 ఆరచేతులను పంచి తడుముకొన్నాడు.

అయితే, ఏకేసి అన్నం?”

“మళ్ళీవెనుతాను” అన్నాడు మామూ
 లుగా.

ఇంతట నాభోజనం ముగియడంతోనే
 పడకగదిలోకివెళ్లి తాంబూలం వేసుకుంటు
 న్నాను. నాయోచనంతా వంటవానిమీద
 నే వ్రుడవంచేత అతడేమిచేస్తున్నాడో చూడ
 దానికి వంటయింటికిసి వెళ్లాను. తమిళులో
 వెదురుతడికలనువేసి వొట్లరాదుకొను గేదె
 లాగు, సున్నం ఊడిపోయిన గోడభాగానికి
 వీపుప్రయోగించి రాపాడుతున్నాడు, సర్వ
 య్య. ఇట్టే పరిశీలించి, వీపునిండా పోలీసు
 వారి పాదరక్షల దిగువతోలుఅట్టలంత దళ
 సరిని అరివిందము (తామర) పూర్తిగా అంకు
 రించడం కనిపెట్టాను.

“ఓరి నీ తామర బంగారంగాను, ఇంత
 వ్రుం చేమిటయ్యా!”

“ఈ తామరంతా బంగారం అయితే,
 ప్రజలు నన్ను బతకనిస్తారా!”

“దానికేదో ముకో నూకో తగలెయ్య
 వాడమా? కొద్దియేమిడిని పెంచినట్టు పెంచు
 కున్నావా?”

“అన్నయత్నం చెయ్యాలి. కార్యం
 పూర్తా దగ్గరకి వస్తూవుంది.”

“ఏంకార్యం?”

“కార్యం పెద్దమనిషి అని నాలుకేట్లు
 అయింది. కార్యం చేసుకోమని నూవాట్లు
 చంపుతున్నారు. ఈ తామరకూలాన్ని నూ
 నుకోవలసి వచ్చింది.”

“ఓరి పిడుగా! ఏదరిత్ర చాలావరకు పరి
 శోధించవలసివుండే! ముందు వంటచేసుకో
 తరువాత మాట్లాడదాం” అని అతన్ని పొయ్యి
 దగ్గరకు ప్రోత్సహించి పంపాను. నేను
 పచారుచేస్తూ అతనిచేష్టుల పరిశీలిస్తున్నాను.

ఇదివరలో నీళ్లుపోసి ఆరిపినకట్టెలను
 నాల్గుతగిలించి బుడ్డెడు కిరసనాయిలో వాటి
 కిరముల కభిక్షేకముచేసి అగ్గిపుల్లగిసి వాటికి
 సమర్పించాడు. సహజ వాసన వెదజల్లుచు
 కిరసనాయిలు ప్రజ్వలించింది. బియ్యంకడిగి
 పొయ్యిమీదపెట్టాడు. ఇంతటిలోకే పొయ్యి
 లో మంట ఆరిపోయింది. చాలాసేపు ఊదాడు,
 విసిరాడు; మధ్యమధ్య మంట అందుకొన్న
 స్వదు క్లోకాలు, పద్యాలు, హరికథలలో
 వచనాలు రాగధాటిని పఠించేవాడు. (ఈ బ్రా
 హ్మడికి సాహిత్యంలో కాస్త ప్రవేశం వుందని
 నమ్మవలసి వచ్చింది.) నాలు గయదుసార్లు
 మూతతీసి చూశాడు. కొంతనేపటికి ఆగంజి
 వార్చి విస్తెట్లో కుమ్మరించాడు. మిగిలిన

పప్పు, కూర, పులుసు ఒక్కసారి నేనుకొని
 అన్నం ఉడికికడకం బియ్యంతో కలిపేసి కమ్మ
 వాస్తెట్లో పెట్టించేసే మింజనున్ని వ్రుం
 లంత ముద్దులుచే బహుకృత్యంతో కటుకు
 కటుకుమనిపిస్తూ కములుకున్నాడు. అప్ప
 డప్పుడు కిరములవ్రువైకీ తీర్చుకొంటున్నట్లు
 బుసకొట్టేవాడు.

“ఇదేమిటయ్యా! బియ్యమే కములు
 తున్నావు!” అన్నాను.

“ఎంతవేంటికి ఉడక్క- నాప్రాణాలు తీశా
 యి; వీటిప్రాణాలియ్యక నేనూరుకుంటానా?
 వీటికి శాస్త్రీయితే కావాలి!” అని శక్తికొలచి
 కంఠం నవరించుకున్నాడు.

“బలేనాదవ్రురా! బాబూ,” అని ప్రఖ్యా
 తిపరొందిన వెకటరమణయ్యగారి పెట్టిన
 వ్రుసు అనుకంపా నవ్వాను.

అప్పటికప్పుడే 12 గంటలు దాటడం
 చేత వంటవాణ్ణి విడిచిపెట్టలేకపోయినా
 అక్షీసుకు వాయాను. అక్కడ పనిచేయి
 తోచిందికాదు. ముడుగుంటలకే అరడజను
 న్నేహితులతో యింటికి వచ్చేశాను. వాళ్ల
 నందరినీ తివాచిమీద కూచోమనిచెప్పి నేను
 వంటింటిద్దగుం వెళ్లాను.

“ఏమే! త్వరగా ఏడుగురికి ఫలహారం
 కాఫీపంపించు”

“ఫలహారం చేయలేదట.”

“నేనో?” అన్నాను తీవ్రంగా సర్వయ్య
 కేసిచూచి.

“పెట్టా పప్పు రుబ్బలేదు. నే నేం
 చెయ్యాలి? బాణలి గంటనేపటినుంచి కాల

“నీది ..... ముద్రాను!” అని సంకల్పముతో జవాబుకు టిక్కెట్టులిస్తానుననుకొని అదేకొని ఇట్టి టిక్కెట్టు చూసే యెవరు చాలు నీలోకిత్రోసి అగదిలో టిక్కెట్టి పెద్దపులి చేతులకొచ్చింది. దీనిని వానికి నవ్వించారు. పైలుకదిలింది. అదే కదలకపోయింది. ముక్కుబట్ట వేస్తూ వాళ్ళ కొంక తీవ్రకాటనుకొని పొటికి పోయారు. పల్లిలో రంగుకేయియ్యమని ప్రార్థన చేయి మీద స్వప్నమయము చేయించారు. ఈ పులిచేయి చూడకుతోంటే పోయేదేయి వంటి చెరిగిపోయినట్లుగానే పరిణామమయ్యాయి. ఎలాగైనా పోయే పొడవైనదామని మాట చెప్పలేదు.

కవిజీనితము

కే. అన్నమరాజ శర్మ గారు

కవి కుమారుడనైపుట్టు కాళమున

నతతపరిణామకాల వికారిని

స్వీయజీవిత కావ్యకర్తృత్వవృత్తి

కాలిచిన్నెల ముద్రించి కడచుచుండు.

శర్వస్వపై బంధంబు నడలిపోన

నలఁతినవ్వులు మోములం దుఁమిగిన్న

విద్యు మొగ్గలనైకవై వేగుజాము

పాడుచుండును లీల విభాతగీతి!

శ్వసనసంచాలనమున కిసాలయములు

గునగునలువోవ నొంటిమై కూరుచుండి

హృదయకావ్యంబు నొకమాటు విప్పిచూతు

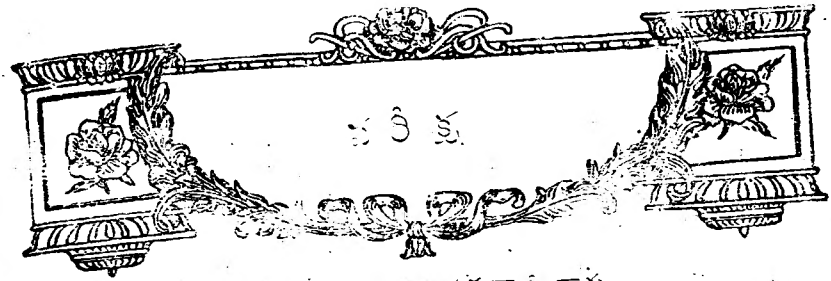
వింతలగు తత్ ప్రబోధముల్ విన్నవేడె

సమయశూలిక స్వర్ణరసంబు గూర్చి
పశ్యమాశను జత్రముల్ వ్రాయువేళ,
స్వప్నసీమకు కుసుమగుచ్ఛములువోవ
చెప్పరానివియోగము జెందుచుండు.

శ్యామలాకాశాని నిశ్శబ్దరాత్రి
గ్రాలుభావోదయము నరికట్టలేక
ప్రకృతి వికంగ్ల కంఠనివ్వనముతోడ
స్వప్న దేశవాసులకు నుపన్వసించు.

నరకమా త్రిడినాహి మంబునందె
భావసంవేగమహిమచే బహుళగతులఁ
బ్రతినివేషంబు జీవితవార్ధి గనుచు
దుఃఖనమ్మదబాష్పముల్ తొలకరింతు.

“వల్లకీగానము”

తెన్నెటి వెంటిబరచుమూర్తి గారు.

నేను చెన్నపట్నంలో పట్టణక్షేత్రానులో
చదువుచున్నప్పుడు జరిగివినయము.
అప్పటికి నా కింకా పెళ్లి అనలేదు. చాలా
సంబంధాలు నన్నున్నవి. మావాళ్ళు ఒకేఒకే
నాకు జాబులు వ్రాస్తూండిరి. కాని నాకు
మాత్రము విద్యపూర్తి అయేనాక వివాహము
చేసుకోవాలని లేదు. మరొక్కసంగతి కూడా
ను: నాకుమాత్రము పూర్వీకులవధతు లీవిష
యములో ఏమీ నచ్చలేదు. నచ్చలేదని అన
హ్యము లేదుగాని, అట్లాగా పెళ్లిళ్ళు చేస్తున్న
వారిని చూస్తే జాలివేసేది. చేతములో సంఘ
సంస్కరణము చాలాకావాల్సి తలచేవాడిని.
రోజూ నా కివే ఆలోచనలు. రోజూ మా
వాళ్ళు ఏదోఒక సంబంధము గూర్చి వ్రాస్తూ
నే యుండేవారు. ఎన్నియో సంగతులు వ్రాసే
ను; ఇష్టము చేసుకోనన్నాను; విద్య పూర్తి
కావాలన్నాను; ఇతరదేశాలు తిగిరావా
లన్నాను; పెద్దపిల్ల కావాలి; తగిన విద్య,
కుటుంబగౌరవము, కలిగియుండాలి; పిల్ల గణ
వంతురా లని నాకు భావపడా లన్నాను.
ఏమన్నాగాని ఏదో తగిన సంబంధము చూచి
యీ మాఘమాసములో వివాహ మాడక
తప్పదని మాఅమ్మ గట్టిగా పట్టుపట్టింది. మా

అమ్మలాంటి నా కితిప్రేమ ప్రేమయే కాదు
అతిగౌరవము కూడాను. ప్రేమచేతనే తేనేమి,
గౌరవముచేత నైతేనేమి, ఆమెను సంతోష
పెట్టుదామనే యుద్దేశముచేత నైతేనేమి, ఈ
యేడు పెళ్లి చేసుకుందామనే నిశ్చయించేను.
చెన్నపట్నంలోకే యొకసంబంధముంది. పిల్లకి
15 ఏండ్లు వుండునట. స్కూలుఫైనలు చదువు
తూంది. తండ్రి స్త్రీడరు. వారు చాలాతొందర
పడుతున్నారు. నచ్చి చూసుకోమని మావా
రికి చాలామాట్లు వ్రాసిరి. అయినా నేను
మాత్రము తగినచోడే చేసి, నాకు యిష్టమైతేనే
కాని వివాహమాడకానికి నిశ్చయించుకో
లేదు. ఇంకొకవిషయము కూడాను. అడ
వానికి తగినస్వేచ్ఛ యిచ్చి వారలకు మనపై
వలపు గలిగినపుడే వివాహము సంభవమని
యెంచేవాడిని.

9

నేను ఆరోక్షే పిల్లని చూడ్డానికి వెళ్లిటా
నికి నిశ్చయించుకున్నాను. సాయంకాలము 4
గంటలకల్లా మామూలుకన్న ఎక్కువగా
‘టాయల్టెట్టు’ చేసుకుని, తగినదుస్తులు ధరించి
బయలుదేరాను. నా కేవలైనా ఏకారణము
చేతనా ‘ఔన్ని’ మానీటమంటే అతి కష్ట
ముగా వుండేది. అంచేత ‘బేటు’ కూడ పట్టు

కాని నిరూపించి? ఇది ఒకవైద్యము
అనే వుంది. అయితే తేరుకొన్నారే!

ఇంతలోనే తెలివి పెట్టింది. నాకు
గత భావములు ప్రకటనమొనరించిన
గత వలపుగా నిశ్చయించేను. అంత
నిజమైన ప్రేమ కాదనియు తగినంత
అనియు స్ఫురించింది. "ఇంతకు ఆమె కూడా
గర్భం ప్రేమించవలదా? ఆమెకునా వలపు
కలుగవలదా? లేదా ఏమి?"

రాత్రి అప్పటి 7 గంటలు అయింది. అ
దనే భావనానికి పోయాను. రాత్రి నిద్రలేచు.
ఈతలంపులే. ప్రార్థన బడిపోయానుగాని
పాతము లేమీ తలకెక్కలేదు. గంటలెప్పు
ల్లాగో బడిలో కూర్చున్నాను. ఇక లాభము
లేదని యింటికి వెళ్లిపోవచ్చాను నాయకాలు
ము 4 గం. దాకా ఎట్లాగో గడిచేను. అప్పుడు
బయలుదేరుదామనుకున్నాను గాని వాళ్ళవంతు
వుంటారో వుండో అనిచెప్పి ఇంటికి తిరిగి
కుకి పోయాను. 6 గంటలకి వెళ్ళానికి నిశ్చ
యించాను.

౪

కమలని తీసుకువచ్చాడు. తేకోకమస్త్రిగా
కూర్చున్నాను. స్త్రీడుగాను నా ప్రక్కనే
యన్నాను. తల్లికూడా ఎదురుకమ్మముదగ్గరి
ఒక కుర్చీలో కూర్చున్నది. ప్రక్కనకొద్దిగా
క్రీనీషలో కమల నిల్చున్నది. కమలరాగానే
నిశ్చేష్టుడై పోయాను. నన్నబాచిన ప్రియే
అనుకున్నాను. కాదు. ఆమెకన్న ఒకయేడాది
చిన్నవై యుండవచ్చు. నిన్న బాచిన ప్రియేకి

ముందుకు లు మొగము మీద పక్ష
లాగు ప్రసంగం తలము లేదేమో! అయినా
యిరువురికు తేము లంతగా కాకరాదు.
ఈమె కొద్దిగా భవనముగా ఉండేమో అని
పించింది. కమల చన్నంతటిష్టముగా కూర్చు
నేదు. స్వచ్ఛతగా ముందు వంతుంది.
నేను నచ్చేటప్పుడు ఎన్నో ప్రశ్నలు వేదా
మనుకున్నాను. కాని యిప్పుడు నాకు చాలా
స్పష్టమైంది. నిన్న నేజాచినప్పిలుగురించి అడు
గుదామని నాలుగైదుసార్లు ప్రయత్నించేను.
కాని బాగుండదేమోయని మళ్ళా ఉరకుండే
వాణ్ణి. బడికిపోయి ఏదయో కారణముచేత
రాలేదో, లేక యేనిమాకు వెళ్ళినదో యని
యెంచేను. చూచుకోవడమైనది. కమల లోప
లికి వెళ్లిపోయింది. తరువాత అరగంట నేపు
దాక ఏమేమో మాట్లాడుకున్నాము.

నేనూ యింటికి బయలుదేరాను. ఇల్లు
చూట్టానికి లోపలికి రమ్మన్నాను. నేనాడ
బోయినంతాగి ఆలో నెక్కడైన ఉన్న
దేమో అన్న యనుమాన మింకను నాలో
వదలలేదు. 'నీతే' అన్నా. అయిల్లంతా
చూచాను. ఎట్టకేలకు బయలుదేరి బయటకు
వచ్చేస్తున్నా. గుమ్మముదగ్గర కమల కనబడ్డది.
అక్కడ యింకెవ్వరూ లేరు. ధైర్యము చేసు
కుని "మీ అక్కయ్య ఏదీ" అన్నా. నన్ను
చూడకుండానే ఒకరవ్వు నవ్వింది. నేను మా
త్రము చూచాను. నాకు చాలాకష్ట మని
పించింది. ఇక కమలమీద ఏమాత్రము
మనస్సు పోలేదు. అయినా నా ప్రశ్నకు
జవాబుకోసము వచ్చియున్నాను.

౫

శ్యామల భావము వెల్లడి అనుచూ బంటరిగా దొరుకునో. పోకదో? ఒకవేళ
పోలిక వెల్లడి అయింది. తేకోకాచినకన్న బంటరిగా ఉన్నాను నాచించుట భావము

"మీ అక్కయ్య ఏదీ" అన్నా.

ఎక్కువే తెలిసింది. ఇప్పుడు కమలని చాలా
మెచ్చుకున్నాను. 'శ్యామలా!' ఆహా, ఆపేరు
నుచ్చరించుట ఎంత ఆనందముగా ఉన్నది.
శ్యామలకొరకై సినిమాకునేనుకూడా బయలు
దేరాను.

౬

అప్పుడే వారమురోజులు గడచినాయి.
మళ్ళీ వాల్లింటికి వెళ్ళటానికి సందర్భము కుదు
రలేదు. సరిలేకుండా పడేపడే వారింటికి
వెళ్ళటము బాగుండ దనుకున్నా. కాని నామ
నోవేదనకు అంతములేకుండా అయిపోయింది.
ఇంతకు కమలపై నాకు యిష్టము లేదు
కదా, శ్యామలనే అడిగేద్దా మనుకున్నా.
కాదేమో? నానీ, ఏదో ధైర్యముచేసి
వలకరిద్దా మనుకుంటే నా ప్రేమ నాదరిం
చునను సమ్యక్ మెక్కడ! అయినను మొండి
ధైర్యముతో నాయంకాలము వాల్లింటివైపు
వెళ్ళాను. అప్పుడే, ఎవరో సావిత్రిలోనుంచి
ఆక్కినుగదిలోనికి వెళ్ళారు. శ్యామలే అను
కున్నాను. నేనము నాయందు వుండేమో!
అద్భుతవశాత్తూ ఏ శ్యామలయొక్క దర్శన
మైన లభించేదేమో యని సందియపడిన యా
శ్యామలముూర్తితో సంభాషణకు కూడ
సమయము కూచునేమో! సరియేయని చూ
లున లోపలకు వెళ్ళి గదిలోనికి చూచాను.
శ్యామలే! బట్ట పులకరించినది. అప్పుడే లజ్జ

మూలు నన్నా వేసింది. నోటిమాట కథ పోయినది. తా నేమో మహా ఘోరమే
 నా లేదు. నన్ను జూచి ఆ వెళ్ళోవడికి వెళ్ళి పోయిన చేసినదానినలె చెబినది. కంటినుండి రెండు
 దేమో అనుకున్నా? కాని నేను కమ్మమునకు పట్ల చుక్కలు కూడా వడినట్లు ప్రహించినాడు.
 కురుగా నిల్చున్నాను. తేను బుకలోకి ఒక కవచైటాంగింతో మొగముమీసలనున్నది.
 అమరి చూచుకునేట ఆ కోమలి హస్తమును పదియో చెప్పి పోయినది. నన్ను వేద
 గ్రహించాను. ఆకాతా మొడిపైబట్టమే. మామీదకున్నాను. నాకిక అక్కడ కేంద్రబాని
 మోహ మోత చేయను. నా కమ్మను యక్షా ధైర్యము లేకపోయింది. తబాలున తీరి
 యుక్త వివేకమునని ఎవరంటారు? కాని, వెళ్ళిపోయి వచ్చుచు బయలుదేరాను. ఆ
 అక్కలో మరొక్క చుక్కతికూడాను. ఏమూర్తీ క్షణముగాను లోనకు వచ్చి తన్నగా యిం
 కొరకై యిన్నాట్లు నిద్రాహారములు లేక నిద్ర టిలోనికి వెళ్ళిపోయారు. నేనుమాత్రము
 పొది యూటితో యాసుందరవి ప్రహము నా ఒక ప్రక్కగా బడి: ఆయన వెళ్ళిపోగానే నా
 మెనులబడ్డప్పుడు, - నాయెదుట నిల్చుచుకాదు. గడికి వచ్చి వేశాను అహ, నా కింక సుఖమే
 నన్ను జూచి నాపై తన నిర్మలదృష్టి ప్రసరిం లేదనుకున్నాను. ఈజన్యములో శ్యామలను
 చేసి నన్నా నందములో ముంచివైచి, ఒకచిరు జూచుభ్యాము కలుగుచునిశ్చయించుకున్నాను.
 నవ్వు నవ్వేసరికి - నే జేసినవని తప్పు అని ఎవ అంతలో మేఘములు ఆకాశము నావరించు
 నా అంటారా అనిపించింది. ఆయినా నాకు కొన్నది. రాక్షసియు హోరుమని వాన
 మాత్రము భయమువదలలేదు. ఇంకా ఏమని కురియుచుండెను. ఆలోచనానమ్మద్రతరంగ
 విడించుకోయని అట్లా నిల్చునే కొండిపోయా ములలో ఒక నేను కొట్టుకొనుచుంటిని.

౩

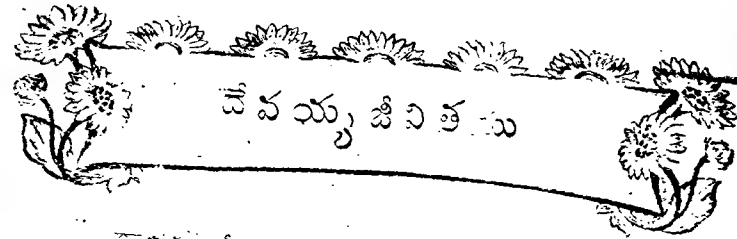
వాన తగ్గినది. ఆ మేఘమండలములో వాన యొకగొప్ప తేజస్సు వెలువడినది.
 నుండి యొకగొప్ప తేజస్సు నూర్యభగవానుడే! లోకైకరక్షకుడే! ఏమి? మహాఘోర రాక్షసులవారే నాకాశము
 తయ నా వరించిన మేఘముల మధ్య తేజస్సు ఎట్లు దాగినది? నా యీ దుః
 ఖములుగూడ అంత ఆపందదాయకముగా అంత మగునేమో! యిదియొక వెర్రి ఆశ. ఆయినను
 ఆశకు అంతము లేదుకదా? ఆశయే నాకా మహాకట్టుములో తావునిచ్చినది. నాయూ
 దోశన కింకను మేరలేదు. యింతలోనే తలుపు

వహో తట్టినట్టయినది. స్త్రీ : కు గారే. నన్ను చీకట్లు క్రమ్మవేయచున్నది; మేనినింక
 కుదుటలు క్రమ్మివది; గుండె నొకడక కొట్టు కొనసాగినది. తండ్రితో చెప్పి వేచి. చెప్పక
 యాచునేమో! కాని పాప మామె చేయున జేమి? తండ్రిగారు ఆనమయమునకే రావ
 లెనా? తనకూతురితో వరపురపు దొకమం దుట ఆయన గ్రహించియేయుంటును.

ఆయన లోనికివచ్చి కూర్చుండెను. యింకా నేనట్లాగే గుమ్మముదగ్గర నిలువబడి
 యున్నాను. ఎచ్చటికైనా పారిపోవామా అని పించింది. యితలో 'వచ్చే నెలలో వివాహము
 కావాలి. మీకు ఇష్టములేవుడల వేరే చూచుకోవాలి. నేను ఆనంగతి మాట్లాడ్డానికి
 వచ్చాను!' అనిమెల్లగా అనడముతోటే నాకు చాలా ఆశ్చర్యము వేసింది. నాభయమునకు
 నేనే నవ్వుకున్నాను. 'అహ, శ్యామలా!' అని ఆసుగుణమణిని తలపోసి ఆయనదగ్గరగా వెళ్ళి
 కూర్చున్నాను, 'మాతల్లిగారి ఇష్టము. నేను పుత్తరమువ్రాసి మూడునాలుగు రోజులలో
 చెప్తా' నన్నా, అట్లా అనడాకికూడా రెండు కారణాలున్నాయి. నిజముగా మాతల్లిగారి
 అనుజ్ఞ అవశ్యము కావలసినదే. అయినా కమ లని వెళ్ళాడినట్లైతే శ్యామలని చూస్తూండ
 డము సంభవిస్తుండేమో! ఆది యిర్వరము కూడా భరించగలమా అనుచుండేహముఒకటి.
 ఏమయిన ప్రస్తుతము నిశ్చయముగా ఏమీ చెప్పక తప్పించుకోటానికి యిట్లా చెప్పాను. యింకా చాలానేపు ఏమేమో మాట్లాడేము.
 ప్రిడరుగారు వెళ్ళిపోయిరి.

వివాహము నిశ్చయమైనది. ఇంక వ్యవధి మోకోలేదు. మావాళ్ళలాతా వచ్చాను. మా
 అమ్మకు మాత్రము అరిమిటానవముగా వూది. కాని నాకు ఇంత సుము లేదుకదా. దినము
 దినము దగ్గరిచునున్నకొలది. అందోళన హెచ్చుచున్నది. ఆనాడు శ్యామలతో
 నాకు గలిగిన సమానేశమే నాదృష్టికి గోచర మగుచున్నది. మళ్ళీ శ్యామలను చూడడ
 మెట్లా? మఱి నేను భరించకకష్టముకాదునరే. యీనయదుఃఖములో ఎవరికి కనబడకుండా ఏక్క
 డికైనా పారిపోదా మనిపించింది. అయినా తల్లిగారికి విచారము కల్పించటము నా కెంత
 మాత్రము యిష్టముకాదు. మావూళ్ళో వున్న వ్యధ ఆరుగుంటలు దాటి చీకటి పడతరువాత
 పికారునుంచి యింటికి రాకపోతే నాకోసము ఎంతో ఆత్మరతతో ఎదురుచూస్తూ నన్నెంతో
 ఆదరిస్తూన్నతల్లికి కష్టము కల్పించడమంటే నాకు ప్రాణముపోయినట్లు వుంటుంది. అట్లాంటిది
 యిప్పుడు ఎట్లా విడిచివెళ్ళిపోటము. పోనీ, ఒక పుత్తరమువ్రాసి అందులో రెండుమూడు నెల
 లలో నిన్ను. నేను కలుసుకుని యిప్పటినాచే ప్తలకు తగినసమాధాన మిస్తానని వ్రాద్దామను
 కున్నా. ఇది నా కంతసంభవముగా తోచ లేదు. యింతకు పోనీ శ్యామలనే దర్శించి
 నన్ను క్షమించేదాక విడువక క్షమార్పణ కోరుకుని రాకూడదా! ఎట్లాగా నాకు కమ లతో సౌఖ్యము కలుగదని నిశ్చయించు
 కున్నాను. నాకు తగిన ప్రేమ ఆపవై కుదుర లేదనే! అయినా కోడలి న త్రగారికప్పజేప్పి యే
 యింగ్లాండ్ పోయి కొన్నాళ్ళుగడిపేవద్దామని వుంది. మొత్తముమీద మళ్ళీ మొండిధైర్యము చేసుకుని మా అత్తారింటికి బయలుదేరాను.

చేవయ్య జీవితము

రామయ్య వేంకటేశ్వరము గారు, యం. పి. యల్. టి.

ఈ పుస్తకమునకు చేయ్య కాపుర పెత్తనము

చేయ్య, యం. పి. యల్. టి. చేయ్య, మునుపు రికరడు గారు చేయ్య. ఆయన పని వాస్తవ్యులలో మిక్కిలి పూర్వమున యం. పి. యల్. టి. కొనుచున్నాడు. పూర్వ మునకాచురు మిగల నీవర్గి తియం దుండెను. దీనికి నీవర్గముగ నొప్పి సంఘం నిప్పటికి నీవర్గములు చేయ్య కొనుచున్నాడు. చేయ్య పూర్వ వాని చేసి, పట్టాపాణి కొనుచుండెడివాడు. వేడి నీళ్లు జన్మిస్తే తోచునట్లు, భార్య నీలమ్మ పరువక లకు బోయి గడించినామన్న మగని కిచ్చుచున్నాడు. చేయ్య మేనత్త "మజ్జెలుంగమ్మ" యని కొండటి మతము. చేయ్య ప్రాంతం నొప్పులను ముగియు తమ కొంకను జూచిస్తే యందును మొన్నటి సమయం పెద్ద లనుచుండెడిది. కాని, గిట్టినా కేసంగతి నిట్టివల వెలయుచి యుండవలయును. చేయ్య యింట నిప్పటికిని గలయజ్జిపోయిన తాపిలు, మాలమ్మలను బట్టి, వీని ప్రాశస్త్యం గలవల కొరత లేకుండగలవు.

* * * * * మొట్టమొదట వలయుచున్నది జరుగు వారి కేంతో కష్టముగ నుండెను. పనిచెప్పులకు తనకు బాకీ పడిన యర్థంబునామాయి నీయవని కోరుకొనుచున్న యొక నాడు తనదుకానునొద్ద నీలమ్మను నిలవఁజెప్పెను. "నీవర్గమున దేవుడు చేతను తలంపకొనియున్న మామా నవతని వర్గముడు తూలనాడి "సమాధానము చెప్పక వెళ్లిపోవుచున్నావేమి?" అని యామె చీరచేయిబట్టి లాగెను. అంత, "ఇహిహి!" యని యమల నూడిన కొండలు నవ్విరి. "దామ, న్యాయమే; తినినామి యవధా?" యని కొంకను తగవు చెప్పిరి. ఇది యుక్త ముగానని కొండలు తలంచుచు, తగవుగ నుండిరి. నీలమ్మ కన్నులవండి బొటముల నీరుకాలుచుండెను. ఆ

దారిని మార్చుకొనుచు పోవుచున్నాడు. ముగిసిన కంట నిండెను. చేయ్య వేంకటేశ్వరముగ నొప్పులను వలె బయ్యెను. బుద్ధిరాజు మిక్కిలి. ఆయన వర్గ మునకాచురు పూర్వమున, "దేవార్కాపురము" కు పోయి కొని నీలమ్మను పూజింపఁజేయుచున్నాడు. చేయ్య చేతిలో పట్టెడిదేవామ నంటితివా? చేయ్య తేమిస్తా బ్రతుకును!" అని మందలించి, యాచియిన ముప్ప నీవర్గ ముట్టించుకొని, తనదారిని తాను వెళ్లిపోయెను.

చేయ్య పనిచేసిన చేయ్య భార్యకు బుద్ధిరాజు తరగముయ్యెను. చేయ్య పాదుపరి, సర్వసాధనము చేయువాడు. పనిను, చేత చెప్పు చేయవచ్చు కొలదిని, వానికి గర్వ ముగియుచుండెను. దుష్టసాధనములచేత యంతయు త్రాగబోయెను. తాను సంపాదించినా మొన్నటి కన్నకు మగనిచేత చెట్టులచేత, నీలమ్మ య సహాయముగ చేసెను. సాయంకాలము తప్పత్రాగి యింట్లో నేరుమండి చేయ్య, ఇంకను ద్రవ్యమున్నది భార్యను నీదించుచుండెను. తగవు చెప్పటమును, చేయ్య చూపు తును, ముప్పలలవాడు మామయందును. త్రాగడుచేత సగము ముగియెను చేయ్య, నీలమ్మను సిగపట్టి యాపి కొట్టి, రికరడుచును నలుగురికిని జూపుచున్నాడు. "వానిభార్యను వాడు కడించుకొనుచున్నాడు. మన కెందు" కని, చూచువా రూరకుండును. ఇది నిత్య కర్మగాఁ జేకొనిన చేయ్య యొకనాడు భార్య నెక్కుడుగా నానిపెట్టెను. ఆగర్వంతి పట్టుకొనినట్టిగ నాతడు తప్పగా, పాప మామె న్మృతికై పడి పోయెను. కొంతసేపటికి చెప్పితిని సరి నపుడైన నాతడు మరణము. "ఎగలాడీ! ఇంక చెప్పలు తప్ప నని యిటు నడించుచున్నావా? మాడు నీవర్గమునం చెడ!" అని గూమార్డుడు కత్తితో కటారితో తెచ్చుట

చేవయ్య జీవితము

చేవయ్య జీవితము

చేయ్య వేంకటేశ్వరము గారు, యం. పి. యల్. టి. చేయ్య, మునుపు రికరడు గారు చేయ్య. ఆయన పని వాస్తవ్యులలో మిక్కిలి పూర్వమున యం. పి. యల్. టి. కొనుచున్నాడు. పూర్వ మునకాచురు మిగల నీవర్గి తియం దుండెను. దీనికి నీవర్గముగ నొప్పి సంఘం నిప్పటికి నీవర్గములు చేయ్య కొనుచున్నాడు. చేయ్య పూర్వ వాని చేసి, పట్టాపాణి కొనుచుండెడివాడు. వేడి నీళ్లు జన్మిస్తే తోచునట్లు, భార్య నీలమ్మ పరువక లకు బోయి గడించినామన్న మగని కిచ్చుచున్నాడు. చేయ్య మేనత్త "మజ్జెలుంగమ్మ" యని కొండటి మతము. చేయ్య ప్రాంతం నొప్పులను ముగియు తమ కొంకను జూచిస్తే యందును మొన్నటి సమయం పెద్ద లనుచుండెడిది. కాని, గిట్టినా కేసంగతి నిట్టివల వెలయుచి యుండవలయును. చేయ్య యింట నిప్పటికిని గలయజ్జిపోయిన తాపిలు, మాలమ్మలను బట్టి, వీని ప్రాశస్త్యం గలవల కొరత లేకుండగలవు.

చేయ్య పనిచేసిన చేయ్య భార్యకు బుద్ధిరాజు తరగముయ్యెను. చేయ్య పాదుపరి, సర్వసాధనము చేయువాడు. పనిను, చేత చెప్పు చేయవచ్చు కొలదిని, వానికి గర్వ ముగియుచుండెను. దుష్టసాధనములచేత యంతయు త్రాగబోయెను. తాను సంపాదించినా మొన్నటి కన్నకు మగనిచేత చెట్టులచేత, నీలమ్మ య సహాయముగ చేసెను. సాయంకాలము తప్పత్రాగి యింట్లో నేరుమండి చేయ్య, ఇంకను ద్రవ్యమున్నది భార్యను నీదించుచుండెను. తగవు చెప్పటమును, చేయ్య చూపు తును, ముప్పలలవాడు మామయందును. త్రాగడుచేత సగము ముగియెను చేయ్య, నీలమ్మను సిగపట్టి యాపి కొట్టి, రికరడుచును నలుగురికిని జూపుచున్నాడు. "వానిభార్యను వాడు కడించుకొనుచున్నాడు. మన కెందు" కని, చూచువా రూరకుండును. ఇది నిత్య కర్మగాఁ జేకొనిన చేయ్య యొకనాడు భార్య నెక్కుడుగా నానిపెట్టెను. ఆగర్వంతి పట్టుకొనినట్టిగ నాతడు తప్పగా, పాప మామె న్మృతికై పడి పోయెను. కొంతసేపటికి చెప్పితిని సరి నపుడైన నాతడు మరణము. "ఎగలాడీ! ఇంక చెప్పలు తప్ప నని యిటు నడించుచున్నావా? మాడు నీవర్గమునం చెడ!" అని గూమార్డుడు కత్తితో కటారితో తెచ్చుట

* * * * * ముగిసిన కంట నిండెను. చేయ్య వేంకటేశ్వరముగ నొప్పులను వలె బయ్యెను. బుద్ధిరాజు మిక్కిలి. ఆయన వర్గ మునకాచురు పూర్వమున, "దేవార్కాపురము" కు పోయి కొని నీలమ్మను పూజింపఁజేయుచున్నాడు. చేయ్య చేతిలో పట్టెడిదేవామ నంటితివా? చేయ్య తేమిస్తా బ్రతుకును!" అని మందలించి, యాచియిన ముప్ప నీవర్గ ముట్టించుకొని, తనదారిని తాను వెళ్లిపోయెను.

చేయ్య వేంకటేశ్వరము గారు, యం. పి. యల్. టి. చేయ్య, మునుపు రికరడు గారు చేయ్య. ఆయన పని వాస్తవ్యులలో మిక్కిలి పూర్వమున యం. పి. యల్. టి. కొనుచున్నాడు. పూర్వ మునకాచురు మిగల నీవర్గి తియం దుండెను. దీనికి నీవర్గముగ నొప్పి సంఘం నిప్పటికి నీవర్గములు చేయ్య కొనుచున్నాడు. చేయ్య పూర్వ వాని చేసి, పట్టాపాణి కొనుచుండెడివాడు. వేడి నీళ్లు జన్మిస్తే తోచునట్లు, భార్య నీలమ్మ పరువక లకు బోయి గడించినామన్న మగని కిచ్చుచున్నాడు. చేయ్య మేనత్త "మజ్జెలుంగమ్మ" యని కొండటి మతము. చేయ్య ప్రాంతం నొప్పులను ముగియు తమ కొంకను జూచిస్తే యందును మొన్నటి సమయం పెద్ద లనుచుండెడిది. కాని, గిట్టినా కేసంగతి నిట్టివల వెలయుచి యుండవలయును. చేయ్య యింట నిప్పటికిని గలయజ్జిపోయిన తాపిలు, మాలమ్మలను బట్టి, వీని ప్రాశస్త్యం గలవల కొరత లేకుండగలవు.

* * * * * నారాయణవర్మ ప్రభావితార్థమే స్థాపించి "చిత్తరంగ" సమాజము"న నిపుడు సభ్యు లనెనులంకి, నిలువెదలను, నిమ్మజాతిజలకును ఈసమాజము కర ణ్యము. చిత్తరంగును వీరుచిత్తముగ వివక్షకపురుషు; చేత పనులు చేస్తుదురు. సారాధ్యపాఠములు జరుపుకొను చేయ్య యిపుడు మిక్కిలముగ ప్రావీణ్యము చేయి చున్నాడు. చిత్తరంగునకర్మ నడపు నీసంస్థానము ముగిసినా, దానికి భగవాంశయ్యను చేయుచుండెడికాక, అదుమిక్కిల లకు తానును అప్పడప్పుడు వివక్షకపురుషుడు. చర హితైకచింతనము ఒకరినుండియొకరికి మెల్లనల్లుకొనెను. పట్టాభిషేక విద్యాధికులు నువ్వొకరినొకరిని "చిత్తరంగ" సమాజా"భి ప్పిద్ధిమి త్రము పాటుపడసాగిరి. చేయ్యలని గాని యొకమత్యము పురవాసుల కలనవేసిది.

చేయ్య వేంకటేశ్వరము గారు, యం. పి. యల్. టి. చేయ్య, మునుపు రికరడు గారు చేయ్య. ఆయన పని వాస్తవ్యులలో మిక్కిలి పూర్వమున యం. పి. యల్. టి. కొనుచున్నాడు. పూర్వ మునకాచురు మిగల నీవర్గి తియం దుండెను. దీనికి నీవర్గముగ నొప్పి సంఘం నిప్పటికి నీవర్గములు చేయ్య కొనుచున్నాడు. చేయ్య పూర్వ వాని చేసి, పట్టాపాణి కొనుచుండెడివాడు. వేడి నీళ్లు జన్మిస్తే తోచునట్లు, భార్య నీలమ్మ పరువక లకు బోయి గడించినామన్న మగని కిచ్చుచున్నాడు. చేయ్య మేనత్త "మజ్జెలుంగమ్మ" యని కొండటి మతము. చేయ్య ప్రాంతం నొప్పులను ముగియు తమ కొంకను జూచిస్తే యందును మొన్నటి సమయం పెద్ద లనుచుండెడిది. కాని, గిట్టినా కేసంగతి నిట్టివల వెలయుచి యుండవలయును. చేయ్య యింట నిప్పటికిని గలయజ్జిపోయిన తాపిలు, మాలమ్మలను బట్టి, వీని ప్రాశస్త్యం గలవల కొరత లేకుండగలవు.

చేయ్య కవి మిక్కిలి యుద్ధదీనము లకల కాయన యింటిసంగతులె నిద్రవనును. కలను, తామరపూవు లున్న కొలనువలె చేయ్యయిల్లు కలకల నవ్వెనుండెను.

[illegible]

యనియరేమి: వ్యవహారము: కేసు. లేమలూగము నొక్క
ప్రభావ్యత: బాధితునిని దేవయ్య యతల ప్రయ
సించి, "మనములు" "పాదములు" వీధిమనుష్యుని స్వీకరి
చేను. అంతే, వ్యవహారము దీనిని పాదములు పాదములు
ముఖము కొంచెము పిసికెను కనీ, పిరియోదము
గుడియి వివాదములను, యతలదు ప్రావీణ్యములను

పెళ్ళయింది, ఇంకా చూడలేదుమాను జేత్రువులనిగా. ఇంకా
మనకు: చీకటి కష్టం ఎంతోపెరిగిందని విశ్వసించి, మన
త్రెంపావకుని కనుబట్టకాంతెచ్చెదలను వ్యాపింపజేసె!
ఈజిప్తానాభావులలో విక్రమి యుత్సాహముతో బని
చేసివచ్చినట్లుగ్రంథం చిత్తకష్టమై పోయెదలే! నామన

కేరళనున్నట్లనివి లభించినను, వారికిసంతోషమనకూరి,
దనువాలరాతిలోపాల్లో మట్టియున్నట్లివారికి చుప్పహ
యగుగానిదేదెను!

* * * * *

ఈసమయమున నింకొకయశ దేవయ్య వ్యాదయ

మును గలంచెను. తన సందిగ్ధహృదయమున, కుతూహలమున
యమన వర్తమ కేవలవ్యత్యేబిబిది, యందునులమున
తమయోగ్యులు కేవలసందిగ్ధహృదయమునని యుచు కీర్తిక.
కుమనయమనుగడించి నారాయణవర్తతో కేవల్య
“అహ! కేవలవర్త సంతతికమము! ఎవరైనా “మామా
యమనమగని, వంగలో బ్రహ్మ సానునా! బ్రహ్మ

మనం తిమ్మప్పల వనం దోడ్ కి యిస్తున్నామని, మీనమల
స్థలం చేపవల్ల నిశ్చయరూ? కావున మన మీనాక్కూ నె
ట్టుకైన బలాత్కారముగ చేపట్టవలెను!” అనెను. ఇది
విని నవ్వి పర్చి, “నెట్టిరాదా! నీరోగ కిదియవలెకాదు.
నీచేయకొనుచున్నావోకాని, ఇట్టివసులచే బ్రాహ్మణే

తొలగు లాభలేకయను గలుగదు. మీఁదు మిక్కిలి యది విప్రులకుఁ గోపావేశముఁ గలిగించును. ఇదినిఁకే నిన్నుఁ జూచి కరుణించుచు బ్రాహ్మణులను నీనాతలవృత్తును

పద్య: "అయ్యో, దేవరూ! లేచినైరములు
కల్పించుమన్నావే! ఇవేమీ బాగాలేదు—బ్రాహ్మణే
తరులు నీదళమందును నాస్థుమేకాని, ఉన్నచిలేనిది

దేవయ్యగిరి యుద్ధసంఘటన చరిత్రనుమాలి
సృష్టిపథమననేకాని, ప్రజల సృష్టిపథమనగాదు. ఈనల
చెప్పేపురినుండి యిదిటికి విచ్చేసి దేవయ్యయిలు విందు
లగుంచి యేగిన మహాసేయుల మంత్రోపదేశమైననాట
యిదియు, ఆయన మనస్సు మాటపొయినదని జనలను
జూసుచున్నాడు. అప్పటినుండియు దేవయ్య తనపూర్వపు
సేవీతుల సహానానము మానుకొను. విత్తొనీధర నమా

వాడనుండియు దేవయ్యగారి గ
వాసుల సమములును, అకాంతినియ
ఇన్నాపై ఓచేకేగనుంపి దేవయ్య
సురియం దెప్పుడు తగులుకొనెనని యంద

* * * * *
 ఈ సమయమున నింకొకయూతం చేతను పట్టుకొని
 యువ గలంచెను. తనరెండవనూరుమీదను, పశ్చిమగ్రామిని
 యువను వచ్చు వేదవిశ్వశిష్యుని, యువనులను
 కృషయకస్సును బెంబొందింపవలయునని యాని బోధిక.
 కృషయమునుగడించి నారాయణమూర్తి గేనయ్య
 "అహ! జేవనోష్ఠ ఎంతటికష్టము! నీయ్యన" నామా
 యనవచ్చునని, వగలతోటలో పాడునా! బ్రాహ్మ
 యు తమకమ్మలైననా చెటికి యిచ్చగదాని, హీనకుల
 కులం వేదవిశ్వ నిచ్చెదరా? కానినా యన మీమాత్తు నా
 బుచ్చిన బలాత్కారముగ జేవట్టునను!" అనినా. ఇది
 విని నవ్వి వచ్చు "చెటివాడా! నీకోరికలుయదనుకారు.
 * * * * *
 కేవలముకొనునానానోకాని, బుట్టినకులం బ్రాహ్మణ
 కులకు లాభలేకను గలుగను. మిగుల మిక్కిలి యది
 విప్రులకు గోపాతేముగ గడిసిందును. ఇందుకొక నిన్ను
 బుచ్చి కలుకటకును బ్రాహ్మణులను మిగులనేవచ్చునా
 అనుకొనిరి. కాని,

